

แนวคิดชาตินิยมของหม่องทินอ่อง ผ่านงานเขียน “ประวัติศาสตร์พม่า”
Maung Htin Aung's Nationalism Appeared in “A History of Burma”

นางสาวศิริรัตน์ อินนาราชภูรี^{1*} นางสาวขวัญจิรา อ่อนคำผาง²
นางสาวชัชฎาภรณ์ เชิญชัย³ นางสาวธีรดา ศรีพลกรัง⁴ และอ.ดร. มนต์ชัย ผ่องศิริ⁵
^{1,2,3,4,5}มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40002
*E-mail: Taiisirirat@kkumail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดชาตินิยมของหม่องทินอ่องที่ปรากฏในงานเขียนประวัติศาสตร์พม่า โดยใช้วิธีวิจัยเอกสารผ่านงานเขียน “ประวัติศาสตร์พม่า” และจัดหมวดหมู่ตามเนื้อหาสำคัญของงานเขียนพร้อมทั้งนำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่าแนวคิดชาตินิยมที่ปรากฏในงานเขียนประวัติศาสตร์พม่าสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเด็นหลักและ 4 ประเด็นย่อยได้ดังนี้ 1) การสร้างศัตรูของชาติ 2) การยกย่องกษัตริย์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อยคือ การแผ่ขยายอำนาจเหนือชาติอื่น การครอบครองพระเขี้ยวแก้วและการเป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช การยกย่องกษัตริย์ที่มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ และการเป็นพุทธกษัตริย์ผู้อุปถัมภ์พุทธศาสนา 3) การเขียนโต้แย้งและแก้ต่างให้กับกษัตริย์ 4) การเชิดชูในความเป็นสายเลือดพม่าแท้ 5) ความดีงามของพม่าต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

คำสำคัญ: พม่า, หม่องทินอ่อง, ประวัติศาสตร์นิพนธ์, แนวคิดชาตินิยม, วีรกษัตริย์

ABSTRACT

The objective of this study was, to examine Maung Htin Aung's nationalism evoked through “A History of Burma”. Documentary research methods was applied to analyze “A History of Burma” by categorizing the key content along with presenting in analytical descriptive format. This study found that the nationalism that appeared through “A History of Burma” could be divided into 5 main points and 4 sub-points as follows 1) Creating enemies of the nation 2) Honoring the king consisted of 4 sub-points which were expansion of power over other nations, the possession of the Buddha's tooth, mythology of the ‘Great Emperor’, honoring a king with supernatural power, and being a

Buddhist king and the patron of Buddhism. 3) Writing defending the king 4) Honoring the true Burmese bloodline. 5) Burma's goodness to Southeast Asia.

Keywords: Burma, Maung Htin Aung, Historiography, Nationalism, Heroes

ที่มาและความสำคัญ

ประวัติศาสตร์เป็นการเล่าเรื่องอย่างหนึ่งที่ไม่ต่างไปจากเรื่องเล่า ตำนาน ฯลฯ ที่แฝงไปด้วยอคติของผู้เล่าเรื่องประวัติศาสตร์ การเล่าเรื่องเป็นการสร้างอดีตขึ้นมาอีกครั้งในปัจจุบันและได้จำลองเหตุการณ์และกระบวนการต่าง ๆ ออกมาเป็นภาษา และโครงเรื่องในการเล่าเรื่องทางประวัติศาสตร์ถูกสร้างขึ้นโดยนักประวัติศาสตร์ (เครก เจ. เรย์โนลด์ส, 2550) งานเขียน“ประวัติศาสตร์พม่า” ทำให้หม่องทินอ่องได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็น “นักประวัติศาสตร์ชาตินิยม” แม้ว่าจะเป็นการเขียนที่เป็นแบบแผนมีหลักฐานชัดเจน แต่หม่องทินอ่องก็เป็นชาวพม่า ทศนะทางประวัติศาสตร์จึงเป็นทศนะของชาวพม่า ดังนั้นงานประวัติศาสตร์พม่าจึงสะท้อนความคิดซึ่งต่างจากงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ศึกษาเชื่อว่าหม่องทินอ่องสร้างประวัติศาสตร์พม่าโดยมีการกำหนดโครงเรื่อง (plot) ที่แฝงอคติชาตินิยมของความเป็นพม่าเอาไว้ด้วย บทความนี้จึงมุ่งศึกษาแนวคิดชาตินิยมของหม่องทินอ่องว่าปรากฏออกมาในรูปแบบใดบ้าง โดยใช้วิธีศึกษาเชิงเอกสารผ่านงานเขียนเรื่องประวัติศาสตร์พม่าฉบับแปลไทยโดย เพ็ชรี สุมิตร ที่พิมพ์ครั้งที่ 4 ในปี พ.ศ. 2556 โดยได้มีการเปรียบเทียบโครงสร้างกับหนังสือ “A History of Burma” ซึ่งเป็นต้นฉบับภาษาอังกฤษของหม่องทินอ่องร่วมด้วย คณะผู้ศึกษาได้สังเกตเห็นว่าการทำศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อคณะผู้ศึกษาตลอดจนบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจเกี่ยวกับแนวคิดชาตินิยมของหม่องทินอ่องที่ถูกถ่ายทอดผ่านงานเขียนประวัติศาสตร์พม่า

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1. ประเด็นเกี่ยวกับการสร้างความคิดชาตินิยม **เบนดิทท์ แอนเดอร์สัน** (2552) กล่าวว่าชาติเป็นชุมชนจินตกรรม รู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน **ขณะทีธงชัย วินิจจุล** (2556) กล่าวว่าแผนที่ เป็นสิ่งที่ประกอบสร้างอุดมการณ์ชาตินิยมของคนในชาติ **ส่วนวิรัช นิยมธรรม** (2551) กล่าวถึงเรื่องเล่าจากมิตติความเป็นชาติและวีรบุรุษว่าเป็นเพียงวาทกรรมทางการเมืองและมายาคติที่ถูกสร้างขึ้นคนในชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน **สายชล สัตยานุรักษ์** (2557) กล่าวว่า จุดประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการสร้างอุดมการณ์ชาตินิยมไทยคือการสร้างความชอบธรรมให้แก่การจัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจในรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ 2. ประเด็นเกี่ยวกับชาตินิยมในสมัยใหม่ ซึ่งเป็นผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ **ธีรยุทธ บุญมี** (2546) กล่าวว่าคนจะรู้สึกผูกพันกับความเป็นชาติน้อยลงและจะเลือกอยู่กับวัฒนธรรมแบบประชานิยม 3. ประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์พม่า โดย**ตี.จี.อี. ฮอลล์**

(2526) ที่ยึดถือเอาอังกฤษเป็นศูนย์กลางและมีการเขียนแตกต่างกันให้กับเจ้าอาณานิคมอังกฤษ ซึ่งแตกต่างจากงานของ **ภมรี สรุเกียรติ** (2553) ที่ใช้พม่าเป็นศูนย์กลางในการเขียนประวัติศาสตร์สงครามไทย-พม่า

4. ประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์นิพนธ์ **เกรก เจ. เรย์โนลด์ส** (2550) ได้กล่าวว่าประวัติศาสตร์เป็นการเล่าเรื่องอย่างหนึ่ง ดังนั้นงานเขียนทางประวัติศาสตร์จึงไม่ต่างจากเรื่องเล่า ตำนาน ที่แฝงไปด้วยอคติของผู้เล่าเรื่องทางประวัติศาสตร์

บริบทเกี่ยวกับสังคมพม่าในช่วงการสร้างชาติจนถึงปี 1967

หม่องทินอ่องได้เขียนหนังสือประวัติศาสตร์พม่าขึ้นในปี ค.ศ. 1964 และถูกตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1967 พม่าที่ถูกปกครองโดยเจ้าอาณานิคมอังกฤษได้เปลี่ยนแปลงไปจากสภาพสังคมพม่าแบบดั้งเดิม หลังจากพม่าได้รับเอกราช เกิดการรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือนของนายกรัฐมนตรีนูและพรรคสหภาพ โดยสภาปฏิวัติของฝ่ายทหาร ซึ่งนำโดยนายพลเนวิน โดยประกาศความชอบธรรมในการรัฐประหารครั้งนี้ว่าเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่นโยบายของนูโดยเฉพาะการกำหนดให้พุทธศาสนาเป็นศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ทำให้ฝ่ายทหารและผู้คนจำนวนมากมองว่านโยบายเหล่านี้จะนำไปสู่ความแตกแยกในรัฐพม่า และอาจถึงขั้นสูญเสียเอกราชได้ (โรเบิร์ต เอช. เทย์เลอร์, 2550)

บริบทเกี่ยวกับหม่องทินอ่อง

หม่องทินอ่องเกิดในปี ค.ศ.1908 ในตระกูลชนชั้นสูง ปู่ทวดของเขา (great-grandfather) เป็นทหารในราชสำนักราชวงศ์คองบอง อยู่ในกองทัพของผู้ว่าราชการรัฐอาระกันซึ่งเคยรบในสงครามพม่า-อังกฤษครั้งที่ 1 (Aung, 1965 and 1967) หม่องทินอ่องมีการศึกษาและสถานะตำแหน่งสูงโดยจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยย่างกุ้งและจากต่างประเทศ ท่านมีอุปนิสัยส่วนตัวที่ชอบความสนุกสนาน ในด้านการงานท่านเริ่มต้นเป็นอาจารย์สอนภาษาและวรรณคดีอังกฤษที่มหาวิทยาลัยย่างกุ้ง ต่อมาได้เลื่อนขั้นเป็นเลขานุการสภาการศึกษาแห่งชาติในปี ค.ศ. 1946 และหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยย่างกุ้ง จากนั้นถูกตั้งให้เป็นทูตพม่าประจำศรีลังกาในปี ค.ศ. 1959 และยังเป็นตัวแทนของประเทศพม่าในสหประชาชาติ ในด้านผลงานวิชาการท่านได้เขียนหนังสือเป็นภาษาอังกฤษตีพิมพ์เผยแพร่กว่า 10 เล่ม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานด้านวรรณกรรมพื้นบ้าน อีกส่วนหนึ่งเป็นด้านประวัติศาสตร์ของพม่ากับอังกฤษ และถึงแก่กรรมในปี ค.ศ.1978 สิริรวมอายุได้ 70 ปี (คำนำในหนังสือประวัติศาสตร์พม่า โดยชาญวิทย์ เกษตรศิริ)

บริบทเกี่ยวกับหนังสือประวัติศาสตร์พม่า

หนังสือ “ประวัติศาสตร์พม่า” ถูกเขียนขึ้นเป็นภาษาอังกฤษและตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยโคลัมเบียในปี ค.ศ. 1967 ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยโดย เพ็ชรี สุมิตร ในโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งดำเนินการตีพิมพ์เป็นภาษาไทยครั้งแรกในปี ค.ศ. 1976 โครงสร้างหนังสือประวัติศาสตร์พม่าประกอบด้วย 12 บทที่รวมเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับประวัติศาสตร์พม่าทั้งทางด้านการเมืองการปกครอง ตั้งแต่สมัยอาณาจักรดั้งเดิมจนถึงการก่อกบฏพม่า พร้อมด้วยปัจจัยมลิตพม่าหลัง ค.ศ.1948 อันเป็นบทสัมภาษณ์ระหว่างผู้เขียนกับบรรณาธิการ และภาคผนวกที่เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์พม่าและลำดับกษัตริย์ ค.ศ. 1044-1885

บริบทวิธีการเขียนประวัติศาสตร์นิพนธ์

งานประวัติศาสตร์พม่าของหม่องทินอ่อง มีการวิพากษ์กันระหว่าง 2 สำนักคิดคือ สำนักประวัติศาสตร์จักรวรรดินิยม เป็นการยึดเอาทัศนคติแบบยึดถือยุโรปเป็นศูนย์กลาง เห็นได้จากการงานเขียนประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของ ดี.จี.อี. ฮอลล์ ที่แตกต่างให้กับจักรวรรดินิยมอังกฤษ และสำนักประวัติศาสตร์ชาตินิยม ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีงานเขียนประวัติศาสตร์นิพนธ์ตามแบบสำนักชาตินิยม โดยประวัติศาสตร์นิพนธ์เป็นอีกหนึ่งกลไกทางสังคมที่แสดงถึงอุดมการณ์ชาตินิยม (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2552)

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ในงานเขียนประวัติศาสตร์พม่าของหม่องทินอ่องทั้ง 12 บทมีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นประวัติศาสตร์ยุคโบราณ มีการกล่าวถึงลำดับราชวงศ์พม่าโดยแบ่งออกเป็น 3 จักรวรรดิ จักรวรรดิครั้งแรกคือ พุกาม ครั้งที่สองคือ ตองอู และครั้งที่สามคือ คองบอง หม่องทินอ่องตั้งใจใช้คำว่า “จักรวรรดิ” แทนการใช้คำว่า “อาณาจักร” เนื่องจากมองว่าพม่าในอดีตมีความยิ่งใหญ่และมีแสนยานุภาพกว้างไกล หลายชนชาติต่างก็ตกอยู่ภายใต้การปกครองของจักรวรรดิพม่า โดยสามารถจำแนกรูปแบบแนวคิดชาตินิยมของหม่องทินอ่องได้เป็น 5 ประเด็นหลักและ 4 ประเด็นย่อย ได้ดังนี้

1. การสร้างศัตรูของชาติ มีการสร้างมายาภาพ “ศัตรูของชาติ” ขึ้นมาเพื่อให้เกิดจินตกรรมของความเป็นชาติพม่า หม่องทินอ่องเน้นเสนอภาพพม่าในฐานะที่เป็นชนชาติที่รักสงบและศึกษองรามที่ เกิดขึ้นล้วนเกิดจากการที่พม่าเป็นผู้ถูกชนชาติอื่น ๆ รุกราน พร้อมกับสร้างมโนภาพต่อภัยคุกคามจากภายนอกโดยมองชนชาติอื่นที่ไม่ใช่พม่าว่าเป็นผู้ร้าย กล่าวถึงต่างชาติที่เป็นศัตรู เช่น พวกจีน มอญ และอยุธยา โดยฉายภาพผู้รุกรานที่ไม่สามารถเทียบเทียมอำนาจหรือไม่สามารถสยบจักรวรรดิพม่าอันยิ่งใหญ่ได้ มองอังกฤษเป็นพวกขยายดินแดนหรือเจ้าอาณานิคมที่เข้ามาบังคับกดขี่และกอบโกยผลประโยชน์ไป

จากพม่า กล่าวถึงการปกครองของเจ้าอาณานิคมว่านำมาซึ่งความยากลำบาก จะเห็นได้ว่า หม่อมทินอ่อง ได้ใส่อคติของตนแฝงลงไปในการเขียนประวัติศาสตร์นั้นด้วย อาทิเช่น การบรรยายถึงลักษณะของพ่อค้าอังกฤษที่ไม่มีความซื่อตรงไม่เหมาะสมในการคบค้าสมาคม และยังคงกล่าวถึงลักษณะนิสัยของชาวอังกฤษที่มีความอวดดี และสร้างความหนักใจให้กษัตริย์และชาวพม่าที่ต้องทนกับพฤติกรรมเช่นนี้

2. การยกย่องกษัตริย์ ความยิ่งใหญ่ของพม่าในยุคราชวงศ์เป็นชุดความรู้หนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อสร้างสำนึกในเรื่องชาตินิยม โดยส่วนใหญ่ได้มุ่งเสนอภาพกษัตริย์ในฐานะเป็นผู้ปราบศัตรูและกอบกู้แผ่นดินจากผู้รุกราน เน้นการยกย่องพระปรีชาสามารถของกษัตริย์ทั้งที่เห็นเป็นรูปธรรมและเป็นเรื่องราวความเชื่อที่เหนือธรรมชาติ รวมถึงสามารถสร้างเอกภาพและความยิ่งใหญ่และนำพาความสันติภาพมาสู่แผ่นดินพม่าได้ พร้อมกันนั้นก็ได้ยกย่องกษัตริย์ผู้ทรงอุปถัมภ์พุทธศาสนา โดยสามารถแบ่งการยกย่องกษัตริย์เป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ ดังนี้

2.1 การแผ่ขยายอำนาจเหนือชาติอื่น มีการยกย่องว่ากษัตริย์พม่าสามารถแผ่ขยายอิทธิพลเหนือดินแดนอื่น ชนชาติต่าง ๆ ในสุวรรณภูมิ เอเชียและแหลมมลายูต่างก็ต้องตกอยู่ภายใต้ปริมณฑลอำนาจของจักรวรรดิพม่าอันยิ่งใหญ่ มีการนำหลักฐานที่เป็นตำนานและพงศาวดารจากทั้งฝ่ายพม่าและหลักฐานจากแหล่งอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายตนมาสนับสนุนความเชื่อนี้ โดยหม่อมทินอ่องต้องการจะสื่อให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของพม่าในอดีตทางด้านภูมิศาสตร์

2.2 การครอบครองพระเขี้ยวแก้วและการเป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช “เจ้าจักรพรรดิราช” เป็นความเชื่อเรื่องราชาในอุดมคติที่ปกครองโดยอาศัยธรรมเป็นที่ตั้งและทรงเป็นผู้มีบุญบารมีที่สามารถแผ่ขยายอำนาจไปทั่วทุกทวีป แนวคิดนี้แพร่หลายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กษัตริย์ต่างปรารถนาที่จะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชซึ่งจะอยู่เหนือกษัตริย์ทั้งปวง ดังนั้นจึงทำสงครามกันเพื่อขยายปริมณฑลอำนาจของตน อีกทั้งการครอบครองพระเขี้ยวแก้วก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญเพราะผู้ที่ได้ครอบครองพระเขี้ยวแก้วที่มีเพียงหนึ่งเดียวจะมีฐานะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช หม่อมทินอ่องเชื่อว่ากษัตริย์พม่าเป็นผู้ครอบครองพระเขี้ยวแก้ว โดยกล่าวว่าในสมัยของพระเจ้าบุเรงนองทรงได้รับบรรณาการเป็นพระเขี้ยวแก้วจากลังกาและทรงนำมาประดิษฐานไว้ที่พม่า

2.3 กษัตริย์ที่มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ มีการยกย่องกษัตริย์พม่าบางพระองค์ เช่น พระเจ้าอนุรุท ว่ามีพลังวิเศษทำให้อริศัตรูต่างเกรงกลัวในอำนาจเหนือธรรมชาติของกษัตริย์ แม้ว่าหม่อมทินอ่องจะใช้หลักฐานอ้างอิงเป็นพงศาวดารหรือตำนานต่าง ๆ หากแต่มองในความเป็นจริงความเชื่อนี้อาจเป็นเพียงจินตนาการที่ถูกแต่งเติมขึ้นเพื่อสร้างเสริมภาพลักษณ์ให้กษัตริย์พม่าดูยิ่งใหญ่ การที่ยกย่องกษัตริย์

ว่ามีพลังวิเศษโดยมิได้พิจารณาถึงความสมจริงและความเป็นไปได้จึงแสดงให้เห็นถึงการยกย่องเชิดชูวีรบุรุษของตนอย่างสูง และเน้นการเพียงการปลุกฝังความรักชาติพม่าจนละเอียดในเรื่องของความเป็นจริง

2.4 การเป็นพุทธกษัตริย์ผู้อุปถัมภ์พุทธศาสนา มีการยกย่องกษัตริย์พม่า โดยเฉพาะพระเจ้าอโนรุธ พระเจ้าบุเรงนอง และพระเจ้าอลองพญา ว่าเป็น “กษัตริย์นักบุญ” ผู้อุปถัมภ์พุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเป็นสามัญสำนึกของชาวพม่าซึ่งถูกนำมาใช้เพื่อบ่งชี้ความเป็นพม่าและถือว่าเป็นแม่แบบทางวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตของชาวพม่า หม่องทินอ่องมุ่งเสนอภาพกษัตริย์พม่าผู้ปกครองบ้านเมืองให้ร่มเย็นควบคู่ไปกับการเป็นพุทธกษัตริย์ การสร้างศาสนสถานซึ่งเป็นสิ่งที่นำมาอ้างถึงความใจบุญและมีเมตตาของกษัตริย์พม่า นอกเหนือไปจากอำนาจที่มีเหนือประชาชน นอกจากนี้มีการกล่าวว่พม่าเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย

3. การเขียนโต้แย้งและแก้ต่างให้กับกษัตริย์ มีการเขียนโต้แย้งกับประวัติศาสตร์ของต่างชาติในหลายประเด็นรวมถึงการเขียนแก้ต่างให้กับกษัตริย์พม่า เช่น หม่องทินอ่องได้มีการเขียนโต้แย้งกับนักประวัติศาสตร์ต่างชาติว่า พระเจ้าอลองพญาไม่ได้มีความคิดที่ขบถุกรานชนชาติอื่น โดยจะเห็นได้ชัดว่าส่วนใหญ่หม่องทินอ่องใช้หลักฐานอ้างอิงทางประวัติศาสตร์จากตำนานและพงศาวดาร รวมถึงเลือกใช้หลักฐานที่มีทิศทางสอดคล้องและสนับสนุนความเชื่อของตน

4. การเชิดชูในความเป็นสายเลือดพม่าแท้ ประเทศพม่ามีหลากหลายเผ่าพันธุ์ เช่น มอญ ยะไข่ และฉาน เป็นต้น ซึ่งชนชาติเหล่านี้อาศัยอยู่ร่วมกันมาอย่างช้านาน วาทกรรม “สายเลือดพม่า” เป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่สะท้อนความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏผ่านการเขียนประวัติศาสตร์พม่า โดยได้มุ่งเชิดชูความบริสุทธิ์ของสายเลือดพม่า และให้ความสำคัญต่อชนชาติพันธุ์พม่ามากกว่าชาติพันธุ์อื่น จะเห็นได้ว่าหม่องทินอ่องเน้นการเขียนที่แสดงให้เห็นว่าชนชาติพันธุ์ที่มีสายเลือดพม่าแท้ต้องนับถือในพุทธศาสนา นิกายเถรวาท

5. ความดีงามของพม่าต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการยกย่องความดีงามของพม่าที่มีต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยกล่าวถึงบทบาทสำคัญของพม่าทั้งการเป็นเกราะป้องกันภัยคุกคามไม่ให้ตะวันตกหรือชนชาติอื่น ๆ เข้ามารุกรานในภูมิภาคนี้ ทั้งยังเป็นผู้นำในการต่อสู้เพื่อเอกราชให้หลุดพ้นจากการปกครองระบบอาณานิคม รวมทั้งเป็นผู้นำพุทธศาสนาเข้ามาเผยแพร่และเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาแนวคิดชาตินิยมของหม่องทินอ่องผ่านงานเขียนประวัติศาสตร์พม่าพบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับข้อเสนอของ เครก เจ. เรย์โนลด์ส ที่เสนอว่า การเขียนประวัติศาสตร์นิพนธ์นั้นไม่ได้เขียน

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพียงอย่างเดียวแต่มีอคติของผู้เขียนแฝงอยู่ด้วย ผู้เขียนประวัติศาสตร์จะมีการวางโครงเรื่องว่าจะหยิบยกสิ่งใดมาสนับสนุนความเชื่อของผู้เขียนเอง ประวัติศาสตร์จึงไม่ต่างกับการเขียนเรื่องเล่าที่ได้มีการวางโครงเรื่องไว้แล้ว ดังนั้นประวัติศาสตร์จะสื่อความหมายถึงสิ่งใดก็ขึ้นอยู่กับว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอสิ่งใด ซึ่งจะเห็นได้ว่าประวัติศาสตร์ของหม่องทินอ่องก็มีลักษณะเป็นเช่นนั้น เพราะได้มีการวางโครงเรื่องของงานเขียนประวัติศาสตร์พม่าตามคติความเชื่อของตน ในประวัติศาสตร์พม่าจึงแฝงไปด้วยแนวคิดเรื่องชาตินิยมเป็นจำนวนมาก ดังที่ปรากฏออกมาในผลการศึกษาถึง 5 ประเด็นหลักและ 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ ประเด็นที่ 1. การสร้างศัตรูของชาติ 2. การยกย่องกษัตริย์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย คือ การแผ่ขยายอำนาจเหนือชาติอื่น การครอบครองพระเชี้ยวแก้วและการเป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช การยกย่องกษัตริย์ที่มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ และการเป็นพุทธกษัตริย์ 3. การเขียนโต้แย้งและแก้ต่างให้กับกษัตริย์ 4. การเชิดชูในความเป็นสายเลือดพม่าแท้ และประเด็นที่ 5. ความดีงามของพม่าต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ จากการที่หม่องทินอ่องได้เน้นการใช้หลักฐานอ้างอิงจากรรณคดี วรรณกรรมพื้นบ้าน พงศาวดารและตำนานพม่า ซึ่งจะเห็นเป็นประจักษ์ว่าหลักฐานเหล่านี้เป็นเพียงเรื่องเล่าที่สืบทอดต่อ ๆ กัน และด้วยความที่เป็นเรื่องเล่าจากฝ่ายพม่าก็ย่อมเป็นสิ่งที่ยกย่องความเป็นพม่าอย่างแน่แท้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเป็นไปตามที่ได้ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามไว้ในข้างต้นว่าการเขียนประวัติศาสตร์นิพนธ์ของหม่องทินอ่องนั้นไม่ได้บริสุทธิ์หรืออ้างอิงตามหลักฐานที่เห็นได้เป็นประจักษ์เพียงอย่างเดียว แต่งานเขียนนั้นอุดมไปด้วยอคติและแนวคิดเรื่องชาตินิยมของหม่องทินอ่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้คือ หากต้องการนำประวัติศาสตร์นิพนธ์พม่าของหม่องทินอ่องมาใช้ในการศึกษาหรือเป็นหลักฐานอ้างอิง ควรจะตระหนักในอคติบางประการของผู้เขียนที่แฝงอยู่ ดังนั้นเพื่อให้ได้ประวัติศาสตร์พม่าที่ถูกต้องและตรงไปตรงมาที่สุดจึงควรเปรียบเทียบกับงานเขียนประวัติศาสตร์พม่าชิ้นอื่น ๆ ร่วมด้วย

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากสาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก อ.ดร.มนต์ชัย ผ่องศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้การชี้แนะ พร้อมทั้งตรวจสอบข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งมาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คณะผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์ ดังนั้นจึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

อ้างอิง

- เครก เจ. เรย์โนลด์ส. (2550). **เจ้าสัว ขุนศึก ตักดินา ปัญญาชน และคนสามัญ.** (วารุณี โอสถารมย์, แปล). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ดี. จี. ฮอลล์. (2526). **ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ [A History Of South-East Asia]** (วรุณยุพา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ, แปล). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ธงชัย วินิจจะกุล. (2556). **กำเนิดสยามจากแผนที่: ประวัติศาสตร์ภูมิกายาของชาติ.** กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2546). **ชาตินิยมและหลังชาตินิยม.** กรุงเทพฯ: สายธาร.
- เบนดิกท์ แอนเดอร์สัน. (2552). **ชุมชนจินตกรรมบพสะท้อนว่าด้วยการกำเนิดและการแพร่ขยายของชาตินิยม [Imagined Communities Reflection on the Origin and Spread of nationalism]** (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, แปล). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมและมนุษยศาสตร์.
- ภมรี สุระเกียรติ. (2553). **เมียนมาร์-สยามยุค.** กรุงเทพฯ: มติชน.
- โรเบิร์ต เอช. เทย์เลอร์. (2550). **รัฐในพม่า (The State in Burma)** (พรรณงาม เง่าธรรมสาร และคณะ, แปล) กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- วิรัช นิยมธรรม. (2551). **คิดแบบพม่า: ว่าด้วยชาติและวีรบุรุษในตำราเรียน.** มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สายชล สัตยานุรักษ์. (2557). **อุดมการณ์ชาตินิยมกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของชนชั้นกลางไทย. มนุษยศาสตร์สาร, 15(2), 37-69.**
- หม่องทินอ่อง. (2519). **ประวัติศาสตร์พม่า [A History of Burma]** (เพ็ชรี สุมิตร, แปล). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- Aung, M.H. (1965). **The Stricken Peacock: Anglo-Burmese Relations 1752-1948.** The Hague: Martinus Nijhoff.
- Aung, M.H. (1967). **A History of Burma.** New York: Columbia University Press.